

Belasting op rendement is rampheffing
Bas Jacobs

De 'rendementsheffing' in het belastingplan is strijdig met het draagkrachtbeginsel en maakt een einde aan de gelijke behandeling van arbeids- en kapitaalinkomen. Belasting betalen blijft ook in de 21e eeuw voor de dommen en de pechvogels, meent Bas Jacobs.

De meest fundamentele wijziging van het belastingplan dat deze week in de Tweede Kamer wordt behandeld, is de invoering van de 'forfaitaire vermogensrendementsheffing'. Deze belasting vervangt de oude vermogensbelasting en de inkomstenbelasting op rente en dividend.

Het probleem van het huidige stelsel is dat vermogenswinst niet wordt belast. Het gevolg is een wildgroei aan handige constructies die kapitaalinkomsten omzetten in onbelaste vermogenswinsten. De overheid loopt hierdoor veel belastinginkomsten mis.

Met de 'forfaitaire vermogensrendementsheffing' denkt het kabinet het gat van de onbelaste koerswinsten te dichten. Beleggers en spaarders worden verondersteld 4 procent rendement op hun vermogen te halen. Hierover wordt 30 procent belasting geheven. Rente en dividend worden niet meer belast in de inkomstenbelasting en de vermogensbelasting van 0,7 procent wordt afgeschaft.

De 'rendementsheffing' is sterk degressief - het omgekeerde van progressief - omdat niet feitelijke beleggingswinsten, maar fictieve rendementen worden belast. Stel dat beleggers die vanwege geluk of beleggersinstinct een rendement halen van 10 procent. Hun effectieve belastingtarief daalt dan naar 12 procent. Mensen die minder winst maken, zeg 2 procent, door pech of omdat ze een minder superieur beleggersinstinct hebben, zien het effectieve tarief stijgen naar 60 procent.

Verder kunnen mensen met grotere vermogens zich meer risico's veroorloven door bijvoorbeeld op de aandelenmarkt te beleggen, maar de vergoeding voor het hogere risico - een hoger rendement dan 4 procent - wordt niet belast.

De 'rendementsheffing' is dus volstrekt strijdig met het draagkrachtbeginsel. Belasting betalen blijft ook in de 21e eeuw voor de dommen en de pechvogels. Deze 'rendementsheffing' maakt bovendien een einde aan de gelijke behandeling van arbeids- en kapitaalinkomens.

Het zou er niet toe moeten doen of mensen hun geld verdienen met werken of met beleggen. Het tarief van de 'rendementsheffing' van 30 procent is bijna twee keer zo laag als het nieuwe toptarief in de inkomstenbelasting van 52 procent. De ongelijke fiscale behandeling van mensen die beleggen en mensen die op een andere manier hun brood verdienen, zou velen een doorn in het oog moeten zijn.

Volgens de berekeningen van het CPB levert invoering van de rendementsheffing zo'n 450 miljoen gulden op. In het huidige stelsel leveren inkomsten uit vermogen en de vermogensbelasting circa zes miljard op. De stijging van de belastingdruk op kapitaal met minder dan 10 procent is dus peanuts. Met de 'rendementsheffing' worden de vermogenden beloond voor jarenlang fiscaal trapezewerk.

Het kabinet beroept zich keer op keer op de toegenomen internationale kapitaalmobilititeit ter rechtvaardiging van een vriendelijker fiscaal klimaat voor vermogen. Maar het kabinet weigert verder om buiten de landsgrenzen te kijken. Veel West-Europese landen gebruiken een vermogenswinstbelasting (Denemarken, Finland, Noorwegen, Zweden, Ierland, Groot-Brittannië, Frankrijk, Luxemburg, Portugal en Spanje). Ook de Verenigde Staten kennen een vermogenswinstbelasting. Nederland loopt hier dus onnodig uit de pas.

Het is onduidelijk waarom een vermogenswinstbelasting in Nederland niet mogelijk is. De vermeende onuitvoerbaarheid van een vermogenswinstbelasting is misleidend. Het kabinet wijst op 'blokkeringseffecten'. De belastingheffing op vermogenswinst wordt bemoeilijkt omdat winsten uitgesteld worden, en verliezen alvast genomen worden.

Met dit argument leidt het kabinet veel mensen om de tuin. Allereerst is het bestaan van deze blokkeringseffecten twijfelachtig. Het nemen van winsten en verliezen wordt overwegend bepaald door economische motieven, en niet door fiscale motieven.

Bovendien kan door heffingen bij overlijden en migratie altijd de vermogenswinst belast worden als winstneming oneindig wordt uitgesteld. Vroegtijdige verliesneming kan worden voorkomen door alleen verliezen te verrekenen met gerealiseerde winsten. Maar, zelfs als blokkeringseffecten belangrijk zouden zijn, dan nog is een vermogenswinstbelasting mogelijk.

Bij de 'rendementsheffing' wordt er jaarlijks belasting geheven over het gemiddelde vermogen. Dat is het gemiddelde van het begin- en eindvermogen. Het is dan ook mogelijk om ook de jaarlijkse aanwas van vermogen te bepalen, namelijk: eind- minus beginvermogen. Deze feitelijke vermogensaanwas kan dus ook belast worden.

Een belangrijk voordeel is dat bij de belasting op de aanwas van vermogen het tijdstip van winstrealisatie niet van belang is. De fiscus heeft zijn werk al gedaan door te belasten terwijl het vermogen aangroeide. Het blokkeringseffect treedt dus niet op als de vermogenswinstbelasting wordt vormgegeven door een aanwasbelasting.

Het is opmerkelijk dat er zo weinig maatschappelijk verzet is gerezen tegen de invoering van de 'rendementsheffing'. De rechtvaardigheid wordt uit het stelsel gesloopt, omdat de heffing degressief is en omdat kapitaalinkomens met veel lagere tarieven belast worden dan arbeidsinkomens. De 'rendementsheffing' is bovendien een internationaal curiosum dat beleidsconcurrentie aanwakkert en Europese samenwerking bemoeilijkt.

Een vermogenswinstbelasting is daarentegen goed uitvoerbaar. De kiezers zijn door de zeven miljard lastenverlichting kennelijk in slaap gesust.

Bas Jacobs is lid van de vakgroep Algemene Economie aan de economische faculteiten van de UvA en de Katholieke Universiteit Brabant.